

ارزش انس با قرآن و راهکارهای آن

حجت الاسلام والمسلمین عیسی عیسی زاده*

مقدمه

ماه مبارک رمضان، ماه نزول قرآن، ماه انس با قرآن، ماه بهار قرآن، و ماه گسترده شدن سفره شناخت و بهره‌برداری فکری و معنوی از قرآن است؛ ماهی که قلب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در آن همه قرآن را از فرشته وحی دریافت کرد و قرآن از نزد پروردگار عالم بر قلب نورانی خاتم پیامبران منعکس شد؛ ماهی که مسلمان‌ها با روزه گرفتن و راز و نیاز، با زمینه‌سازی و آمادگی روحی و معنوی به استقبال بهره‌مندی از قرآن می‌روند و می‌خواهند در پرتو آثار پربرکت اعمال خالصانه در این ماه توبه و تطهیر، رابطه خود را با قرآن نزدیک‌تر کنند و تصمیم بگیرند رابطه خویش با خداوند را همواره استوارتر و محکم‌تر نمایند. قرآن همانند روح ماه رمضان است که در کالبد آن تجلی کرده است و جایگاه آن را چندبرابر نموده است. به فرموده امیرمؤمنان علی علیه السلام قرآن بهار قلب‌هاست: «و تَفَقَّهُوا فِيهِ فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ»^۱ و امام باقر علیه السلام فرمود: «بهار قرآن، ماه رمضان است»^۲ و امام صادق علیه السلام شب قدر را قلب ماه رمضان می‌داند: «قلب شهر رمضان ليله القدر»^۳ بنابراین شایسته است با بهره‌گیری از فرصت طلایی ماه مبارک رمضان برکات انس با قرآن را در زندگی خود سرازیر نماییم.

مفهوم انس با قرآن

انس در اصل به معنای خوگرفتن و همدم شدن است؛ مانند انس کودک شیرخوار به سینه مادر و

* عضو هیئت علمی پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

۱. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۸۶.

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱۱۰.

۳. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۸۶.

گاهی انس چنان شدید و سرشار است که از انس کودک شیرخوار به سینه مادرش نیز بیشتر است؛ چنان که امیرمؤمنان علی علیه السلام در برابر منافقان کوردلی که ایشان را به مرگ تهدید می‌کردند، فرمود: «وَاللَّهِ لَإِبْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَسٌ بِالْمَوْتِ مِنَ الطِّفْلِ بِتَدْيِ أُمِّهِ؛^۱ سوگند به خدا علاقه فرزند ابوطالب به مرگ [شهادت] از علاقه کودک شیرخوار به پستان مادرش بیشتر است».

بنابراین مفهوم انس حقیقی، همان همدم‌شدن آمیخته با عشق و علاقه گرم و ناگسستی است که ارتباط و پیوند انسان را به آنچه مورد انس اوست، محکم و متصل می‌کند؛ چنین انسی با خدا و کلام خدا (قرآن) از ویژگی‌های اولیای خدا و هر مؤمن وارسته‌ای است؛ همان‌طور که امیرمؤمنان علی علیه السلام در مقام دعا می‌گوید: «اللَّهُمَّ إِنَّكَ أَنْسُ الْآنَسِينَ لِأَوْلِيائِكَ ... إِنْ أَوْحَشْتَهُمُ الْغُرْبَةَ أَنْسَهُمْ ذِكْرَكَ؛^۲ خدایا، تو برای اولیا و دوستان خاصت، مأنوس‌ترین مونس‌ها هستی ... اگر غربت آنها را به وحشت اندازد، یاد تو مونس تنهایی آنهاست».

ارزش انس با قرآن

امیرمؤمنان علی علیه السلام درباره ارزش انس با قرآن می‌فرماید: «مَنْ أَنْسَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ لَمْ تُوحِشْهُ مُفَارَقَةَ الْإِخْوَانِ؛^۳ کسی که با تلاوت قرآن انس و الفت گرفت، از جدایی دیگران به وحشت نمی‌افتد».

امام سجاد علیه السلام نیز در این باره فرمود: «لَوْ مَاتَ مِنْ بَيْنِ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَمَا اسْتَوْحِشْتُ بَعْدَ أَنْ يَكُونَ الْقُرْآنَ مَعِي؛^۴ هرگاه همه موجودات و انسان‌های شرق و غرب جهان بمیرند و من تنها بمانم، پس از آنکه قرآن با من باشد، هیچ‌گونه وحشتی نخواهم داشت».

مؤمن واقعی کسی است که با پروردگار عالم و کلام او چنین انس و الفتی داشته باشد؛ امیرمؤمنان علی علیه السلام در تفسیر آیه «يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ»^۵ فرمود: «وَكُنْ لِّهِ مُطِيعًا وَبِذِكْرِهِ أَنْسًا؛^۶ مطیع خداوند باش و به یاد خدا انس بگیر».

۱. نهج البلاغه، خطبه ۵.

۲. نهج البلاغه، خطبه ۲۲۷.

۳. عبدالواحد تمیمی آمدی، غرر الحکم، ج ۱، ص ۶۳۸.

۴. محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۶۱۰.

۵. انفطار: ۶.

۶. نهج البلاغه، خطبه ۲۲۳.

ارزش انس با قرآن در ماه مبارک رمضان

تلاوت قرآن که از مصادیق انس با قرآن و گفتگوی با خداست، برای اثرگذاری بیشتر باید در زنده‌ترین حالات و اوقات انجام گیرد. از آیات قرآن کریم و احادیث استفاده می‌شود قرائت قرآن و ذکر خدا در همه اوقات خوب است؛ ولی برخی زمان‌ها و مکان‌ها فضیلت بیشتری دارند؛ مانند بعد از نماز صبح، هنگام غروب، قبل از خواب شب، نیمه‌های شب و سحرگاهان و به‌ویژه ماه مبارک رمضان که مورد تأکید و تشویق رسول خدا ﷺ و ائمه علیهم‌السلام قرار گرفته است. رسول خداوند ﷺ در تشویق مردم به تلاوت در این ماه عزیز فرمودند: «فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ بِنِيَّاتٍ صَادِقَةٍ وَقُلُوبٍ طَاهِرَةٍ أَنْ يُوفِّقَكُمْ لِيَصِيَامِهِ وَتِلَاوَةِ كِتَابِهِ؛^۱ از خداوند بخواهید تا شما را این ماه موفق به تلاوت قرآن نماید». همچنین فرمود: «کسی که در ماه مبارک رمضان یک آیه قرآن بخواند، پاداش او همانند کسی است که قرآن را در ماه‌های دیگر ختم کرده است».^۲

در دعاهای ماه رمضان نیز سخن از قرآن و انس با آن بسیار به میان آمده است؛ در دعاهای هر روز ماه رمضان که از رسول خدا ﷺ نقل شده است، در فرازی از دعای روز دوم می‌خوانیم: «اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي فِيهِ لِقْرَائَةِ آيَاتِكَ؛ خدایا مرا در این روز برای قرائت آیات قرآن، موفق کن». نیز در دعای بیستم می‌خوانیم: «اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي فِيهِ لِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ؛ خدایا مرا در این روز برای تلاوت قرآن توفیق ده».^۳

ارکان انس با قرآن

انس با قرآن از سه پایه تشکیل شده است که عبارت‌اند از: ۱. خواندن آیات قرآن؛ ۲. تدبر و شناخت قرآن؛ ۳. عمل به دستورهای قرآن. امام باقر علیهم‌السلام در یک تجزیه و تحلیل زیبایی فرمودند: قُرَاءُ الْقُرْآنِ ثَلَاثَةٌ رَجُلٌ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَاتَّخَذَهُ بِضَاعَةً وَاسْتَدْرَبَ بِهِ الْمُلُوكَ وَاسْتَطَالَ بِهِ عَلَى النَّاسِ وَرَجُلٌ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَحَفِظَ حُرُوفَهُ وَصَبَّحَ حُدُودَهُ وَأَقَامَهُ إِقَامَةَ الْقِدْحِ - فَلَا كَثْرَ اللَّهُ هُوَ لَا مِنْ حَمَلَةٍ الْقُرْآنِ وَرَجُلٌ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَوَضَعَ دَوَاءَ الْقُرْآنِ عَلَى دَاءِ قَلْبِهِ فَاسْتَهَرَ بِهِ لَيْلَهُ وَأَظْمَأَ بِهِ نَهَارَهُ وَقَامَ بِهِ فِي مَسَاجِدِهِ وَتَجَافَى بِهِ عَنِ فِرَاشِهِ فَبَاوَلَتْكَ يَدْفَعُ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْبَلَاءَ وَبَاوَلَتْكَ يَدِيبُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنَ الْأَعْدَاءِ وَبَاوَلَتْكَ يَنْزِلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

۱. محمد بن علی بن بابویه، امالی، ص ۱۹۳.

۲. «وَمَنْ تَلَا فِيهِ مِنْ الْقُرْآنِ، كَانَ لَهُ مِثْلُ أُجْرٍ مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الشُّهُورِ» (محمد بن علی بن بابویه، امالی، ص ۱۹۳).

۳. شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، دعای روزهای ماه رمضان.

الْغَيْثَ مِنَ السَّمَاءِ فَوَ اللَّهُ لَهُؤَلَاءِ فِي قُرْآنِ الْقُرْآنِ أَعَزُّ مِنَ الْكِبْرِيتِ الْأَحْمَرِ؛^۱

قاریان قرآن سه گروه‌اند: یکی آن‌که قرآن خوانده و آن را سرمایه کسب خود می‌کند و اجر خود را از دولت مردان می‌گیرد و بر مردم بزرگی می‌فروشد. دیگری کسی است که الفاظ قرآن را حفظ نموده، ولی حدود آن را ضایع می‌کند؛ پس خداوند امثال اینان از حمله قرآن را زیاد نکند. دیگری آن است که قرآن خوانده و داروی قرآن را بر دل دردمندش می‌نهد؛ پس با آن شب زنده‌داری نموده و به وسیله آن روزش را با تشنگی به سر می‌آورد و در هنگام نمازش بدان قیام کرده و از بستر خواب به خاطر آن دوری می‌گزیند؛ پس به دلیل این دسته است که خداوند عزیز جبار بلا را بر می‌گرداند و به برکت اینان، خداوند عزوجل از آسمان باران می‌فرستد. به خدا سوگند اینان میان قاریان قرآن از کبریت احمر کمیاب‌ترند.

امام سجاد علیه السلام هنگام تلاوت قرآن دعایی می‌خواند که در فرازی از آن چنین آمده است: «اللَّهُمَّ فَإِذَا أَقَدْتَنَا الْمَعُونَةَ عَلَى تِلَاوَتِهِ وَسَهَّلْتَ جَوَابِي السِّتِينَ بِحُسْنِ عِبَارَتِهِ، فَاجْعَلْنَا مِمَّنْ يَرَعَاهُ حَقَّ رِعَايَتِهِ؛^۲ خدایا چون ما را برای تلاوت آیات قرآن، یاری فرمودی و دشواری [و عدم شیوایی] زبان‌های ما را به زیبایی و شیوایی عبارت‌های قرآن آسان نمودی؛ پس ما را به گونه‌ای قرار بده تا حق قرآن را آن‌گونه که هست رعایت کنیم».

رسول اکرم صلی الله علیه و آله در تفسیر آیه «يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ»^۳ فرمود: «يَتَّبِعُونَهُ حَقَّ اتِّبَاعِهِ؛^۴ آن‌گونه که سزاوار پیروی است، از قرآن پیروی می‌کنند».

این سخنان از رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمه هدی علیهم السلام نشان از آن است که ارزش تلاوت قرآن به همراهی با توجه و تدبر و تصمیم بر انجام دستورهای قرآن است و دستیابی به انس واقعی با قرآن به چنین برنامه‌ای بستگی دارد، وگرنه خوارج نهروانی، دشمنان کینه‌توز امیرمؤمنان علی علیه السلام همه از قاریان و حافظان قرآن بودند؛ اما از حقیقت قرآن بهره‌ای نداشتند؛ از این‌رو حضرت علی علیه السلام را که سراپا توحید و قرآن صامت بود، کافر خواندند و با او جنگیدند.

۱. محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۶۲۷.

۲. صحیفه سجادیه، دعای ۴۲.

۳. بقره: ۱۲۱.

۴. جلال‌الدین سیوطی، الدر المنثور، ج ۱، ص ۱۱۱.

راهکار دستیابی به انس واقعی با قرآن

برای حاصل شدن انس با قرآن برای مؤمنان روزه‌دار به دو راهکار اشاره می‌شود:

۱. استمرار تلاوت قرآن و ارتقای معرفت و باور به عظمت آن

مهم‌ترین راهکار دستیابی به انس واقعی به قرآن در ماه مبارک رمضان، ارتقای معرفت، نگرش و ایمان به جایگاه قرآن و عظمت ماه مبارک رمضان است؛ زیرا انسان اگر بر اساس فرموده خداوند به مقامات قرآن همچون نور بودن،^۱ شفا دهنده بودن،^۲ نجات دهنده بودن،^۳ شفاعت کننده بودن،^۴ هدایت‌گری^۵ و ... معرفت و باور داشته باشد، به هیچ وجه دست از دامن آن نمی‌کشد و تلاش می‌کند عاشقانه با او انس بگیرد تا بتواند مسیر زندگی‌اش را به بهترین وجه پیش ببرد و از سوی دیگر اگر بتواند مقامات ماه مبارک رمضان و ارزش توجه و انس با قرآن را در این ماه نزول قرآن درک کند و به آن ایمان بیاورد، لحظه‌های این ماه را قدر می‌داند و می‌کوشد بیشترین بهره را از سفره و مائده قرآن در این ماه نورانی ببرد. از همین رو، رسول خدا ﷺ برای معرفت پیدا کردن مسلمانان به قدر و منزلت انس با قرآن در ماه مبارک رمضان، در آخرین هفته ماه شعبان خطبه‌ای بسیار ارزشمند ارائه کردند که در مفاتیح الجنان (بخش اعمال ماه رمضان) نسخه کامل آن آورده شده است. در اینجا به یک سخن بسیار آگاهی بخش رسول خدا ﷺ درباره جایگاه قرآن اشاره می‌شود که حضرت فرمود:

قرآن شفاعت کننده‌ای است که شفاعتش پذیرفته می‌شود و شکایت کننده‌ای است که شکایتش قبول می‌شود؛ کسی که قرآن را پیش روی خود قرار دهد [و از قرآن پیروی نماید]، او را به سوی بهشت می‌کشاند و هر کس آن را پشت سر قرار دهد، او را به آتش جهنم می‌کشاند.^۶

۱. «يا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ ... وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا» (نساء: ۱۷۴).

۲. «يا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ ... وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ ...» (یونس: ۵۷).

۳. «الرَّ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ» (ابراهیم: ۱)؛ «هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ إِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ» (حدید: ۹).

۴. «إِذَا التَّبَسَّتِ عَلَيْكُمْ الْفِتْنُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ، فَإِنَّهُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ وَمَاجِلٌ مُصَدِّقٌ» (محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۵۹۹).

۵. «إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِيْتَى هِيَ أَقْوَمٌ» (اسراء: ۹).

۶. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۸۹، ص ۱۷ و ۲۰.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله در سخنی بسیار شگفت‌انگیز درباره ارزش استمرار تلاوت و انس با قرآن در هر شب فرمودند:

مؤمنی که هر شب ده آیه از آیات قرآن را تلاوت کند، نامش جزء "غافلان" نوشته نشود؛ و اگر هر شب پنجاه آیه بخواند، نامش جزء "ذاکران" نوشته شود؛ و اگر صد آیه بخواند، نامش جزء "فانتان" [بندگان خالص و فروتن] نوشته گردد؛ و هرگاه هر شب صد آیه بخواند، نامش جزء "فائزان" [رستگاران] ثبت می‌گردد؛ و هرگاه پانصد آیه بخواند، نامش جزء "مجتهدان" [کوشندگان راه حق] نوشته شود؛ و اگر هزار آیه بخواند، برای او در بهشت قنطاری از طلا که معادل پانزده هزار مثقال طلاست مقرر گردد که هر مثقال آن ۲۴ قیراط است که کوچک‌ترین قیراط آن همانند بزرگی کوه احد می‌باشد؛ بزرگ‌ترین آن به بزرگی بین زمین و آسمان است.^۱

درباره ارزش تلاوت و انس با قرآن در ماه مبارک از علی بن مغیره یکی از شاگردان وارسته امام کاظم علیه السلام نقل شده است که به آن حضرت عرض کرد:

من مانند پدرم در ماه رمضان چهل بار قرآن را از آغاز تا پایان تلاوت می‌کنم - و گاهی بر اثر اشتغالات و نشاط و خستگی، کم و زیاد می‌شود - و در روز فطر، ثواب یک ختم قرآن را نثار روح پیامبر صلی الله علیه و آله هدیه می‌نمایم، ختم دیگر را به امیر مؤمنان علی علیه السلام و ختم دیگر را به حضرت زهرا علیها السلام و ختم دیگر را به امام حسن علیه السلام و امامان دیگر تا شما اهدا می‌نمایم، پاداش من در این کار چیست؟ امام کاظم علیه السلام فرمود: "لک بذلک ان تکون معهم یوم القیامه؛ پاداش تو این است که در روز قیامت هم‌نشین و همدم پیامبر صلی الله علیه و آله و فاطمه و امامان علیهم السلام خواهی بود." گفتم: الله اکبر، به‌راستی به چنین مقامی نایل می‌شوم؟ سه بار فرمود: آری.^۲

۲. رعایت آداب ظاهری و باطنی تلاوت قرآن

تلاوت قرآن که یکی از راه‌های اصلی انس با قرآن است، مانند دیگر عبادات آداب خاصی دارد که باید آنها را شناخت و انجام داد. بدون رعایت این آداب، حق تلاوت ادا نمی‌شود و مشقت و زحمت قاری ثمره مفیدی نمی‌دهد.

۱. محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۶۱۸.

۲. همان، ص ۶۱۲.

آنچه ادب ظاهری تلاوت در روایات و کلام بزرگان مطرح شده است، رعایت نکاتی است که به کیفیت خواندن، نشستن، تلفظ، طهارت، وقار و ... مربوط می‌شود. آداب باطنی هم بیشتر به حالت درونی و خشوع قلبی و توجه به اینکه در محضر خداییم و قرآن منشور پروردگار است و ما مخاطب این کتابیم و اوامر و نواهی آن متوجه ماست و این‌گونه مسائل مربوط می‌شود. برای حضور در محضر قرآن، مراعات هر دو «آداب» ضروری است تا از هدایت و نور قرآن بهره‌مند شویم.

انس با قرآن در سیره ائمه هدی علیهم‌السلام

۱. امام حسین علیه‌السلام به اندازه‌ای عاشق انس با قرآن بود که عصر روز تاسوعا در کربلا که دشمن تصمیم حمله به سوی خیمه‌های آن حضرت و یارانش را داشت، به برادرش حضرت ابوالفضل علیه‌السلام فرمود: نزد دشمنان برو و به آنها بگو امشب را به ما مهلت بدهند؛ چراکه خداوند می‌داند و گواه است که من نماز و تلاوت قرآن را دوست دارم: «هو يعلم انی احب الصلاة له و تلاوة کتابه». ^۱ امشب را برای انجام نماز و تلاوت آیات قرآن به ما مهلت دهید.

۲. امام سجاد علیه‌السلام هنگام تلاوت سوره «حمد» وقتی به «مالک يوم الدين» می‌رسید، به اندازه‌ای این آیه را تکرار می‌کرد که نزدیک بود جانش به لب برسد. ^۲ آن حضرت چنان با صدای زیبا و شیوا قرآن می‌خواند که وقتی سقاها (آب‌رسان‌ها) از کنار خانه‌اش عبور می‌کردند، همان جا توقف می‌نمودند تا صدای دلنشین آن حضرت را بشنوند. ^۳

۳. امام صادق علیه‌السلام با حالت ملکوتی خاصی آیات قرآن را در نماز تلاوت می‌کرد که از حال عادی خارج می‌شد. روزی چنین حادثه‌ای رخ داد؛ هنگامی که حالت عادی خود را باز یافت، حاضران پرسیدند: این چه حالی بود که به شما دست داد؟ آن حضرت در پاسخ فرمود: «ما زِلْتُ أُكْرِرُ آيَاتِ الْقُرْآنِ حَتَّى بَلَغْتُ إِلَى حَالِ كَأَنِّي سَمِعْتُ مُشَافَهَةً مِمَّنْ أَنْزَلَهَا؛ ^۴ پیوسته آیات قرآن را تکرار کردم، تا اینکه به حالتی رسیدم که گویی آن آیات را به طور مستقیم از زبان نازل‌کننده قرآن شنیده‌ام».

۱. محمد بن جریر طبری، تاریخ طبری، ج ۶، ص ۳۳۷؛ شیخ عباس قمی، نفس المهموم، ص ۱۱۳.

۲. محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۶۰۲ و ۶۱۶.

۳. همان.

۴. محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۸۴، ص ۲۴۸.

۴. امام رضا علیه السلام چنان با قرآن انس و الفت داشت که در هر سه روز یک مرتبه تمام قرآن را تلاوت می کرد و می فرمود:

اگر خواسته باشم که در کمتر از سه روز قرآن را ختم کنم، می توانم؛ ولی هرگز هیچ آیه ای را نخواندم مگر اینکه در معنای آن اندیشیدم و درباره اینکه آن آیه در چه موضوع و در چه وقت نازل شده فکر کردم؛ از این رو در هر سه روز همه قرآن را تلاوت می کنم، وگرنه کمتر از سه روز همه قرآن را تلاوت می کردم.^۱

نتیجه

از این نوشتار می توان به این نتایج اشاره کرد:

اول: انس با قرآن در ماه مبارک رمضان آثار و برکات فراوانی را به همراه دارد که دست یابی به این توفیق در دیگر ایام به راحتی میسر نمی شود؛ زیرا به فرموده خداوند شبی (لیل القدر) در این ماه وجود دارد که بر هزار ماه برتری دارد و بر اساس فرموده رسول خدا صلی الله علیه و آله در بهای رحمت پروردگار در این ماه به اندازه ای روی بندگاش گشوده می شود که خواب در این ماه نیز عبادت و تلاوت یک آیه به منزله تلاوت همه قرآن محاسبه می شود.

دوم: تحقق انس واقعی و بهره مندی از آثار و برکات آن، مشروط به داشتن معرفت عمیق و باور قلبی به عظمت قرآن و جایگاه ماه مبارک رمضان و رعایت آداب ظاهری و باطنی تلاوت است.

سوم: انس حقیقی با قرآن و کلام خداوند اگر پیدا شود، آثار و برکاتی همچون نورانیت دل، هدایت به راه مستقیم، بهره مندی از رحمت و مغفرت پروردگار، بهره مندی از شفاعت قرآن و رسیدن به مقام قرب الهی نصیب انسان می شود.

۱. محمد ابن شهر آشوب، مناقب آل ابی طالب، ج ۴، ص ۳۶۰.

کتاب‌نامه

قرآن کریم

۱. ابن بابویه، محمد بن علی، امالی، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۴۱۳ ق.
۲. ابن شهر آشوب، محمد، مناقب، قم: المكتبة الحیدریه، ۱۴۳۲ ق.
۳. امام سجاد علیه السلام، علی بن الحسین، صحیفه سجادیه، ترجمه: انصاری، تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۴ ش.
۴. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غرر الحکم، قم: دفتر تبلیغات، ۱۳۶۶ ش.
۵. حر عاملی، محمد بن حسن، وسایل الشیعه، قم: مؤسسه آل بیت، ۱۴۰۹ ق.
۶. سیوطی، عبدالله بن ابی بکر، الدر المنثور فی تفسیر المأثور، قم: مکتبه آیت الله مرعشی، ۱۴۰۴ ق.
۷. شریف رضی، محمد بن حسین، نهج البلاغه، قم: مشهور، ۱۳۷۹ ش.
۸. طبری، محمد بن جریر، تاریخ طبری، ایران: سروش، ۱۳۷۸ ش.
۹. قمی، شیخ عباس، مفاتیح الجنان، قم: زائر، ۱۳۹۲ ش.
۱۰. _____، نفس المهموم، قم: دلیل ما، ۱۳۷۸ ش.
۱۱. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۵ ش.
۱۲. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق.